

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRIEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön. — ELŐFIZETÉSI ÁRÁK
Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok,
gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi
körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. — Egy példány 10 fillér.FELELŐS SZERKESZTŐ: BETEGH PÁL LAPTULAJDONOS
FŐMUNKATÁRS: FÜLEI SZ. LAJOS.SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a
kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Apróhirdetések szavankint
4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint
Nyílt-tér sora 1 K. — M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10,489. sz

Székelymentési akció.

IV.

Ujabb az arányosítási törvény végrehajtása idézett föl a Székelyföld területének nagy részén kemény változásokat. Csak mint történeti tény emlitem föl ezt, midőn rá kívánok mutatni ennek éles hatására.

Az 1871. évi idevonatkozó törvény lényege abban csúcsosodik ki, hogy ez intézkedéssel a községi közbirtok-erdők, legelők stb. megszűntek a községeknek, mint erdőségi testületeknek vagyonát képezni s átmentek a magánbirtokosok, egyesek, lakosok közös rendelkezése alá s azon arányban lett joguk e birtokok használatához a gazdáknak, a hány hold magánbirtok fölött rendelkeztek egyenként.

E változás voltaképpen első tekintetre semmi különösét nem tüntet föl. Az előtt is a lakosság tagjai húzták a haszonélvezetet s azontul is ugyanazok tulajdonát alkotja a volt községi közvagyon azon különbséggel, hogy most már a közbirtokosok is élvezik a jövedelmet.

Ámde ha más világításnál vizsgáljuk e kérdést, azonnal rájövünk, hogy nem ilyen egyszerű és nem olyan megnyugtató az újonnan létrejött helyzet.

Nem bizony, mert a székelység nagy seregét nevezetesen az erdővidékeken — hol százezreket, sőt milliókat érő közvagyonról volt szó — alaposan kizökkentette az addig fennállott élhető állapotából s odalökte a bizonytalanság és reménytelenség uttávesztő sivár homokpusztájára. Szomorúan érdekes történetiája van ennek. Elmondom ezt is. Csak így ismerhetjük meg tiszta fényben a székelység mai állapotának alapokait. Ez talán

élesebben ki fogja domborítani a mentési akció szükséges voltát és annak követendő irányzatát is.

Arányosítás előtt a székely napszámosnak is egyenlően olyan ősi joga volt a községi közbirtokokhoz, mint a több száz holdas székely gazdának. Különbség fönn nem állott. Szorgalma szerint értékesíthetett belőle bármelyik. A kisbirtokos, — ha csupán 5—10 hold földje volt is — ki különben földjének jövedelméből meg nem élhetett volna: a terjedelmes, községi erdei, havasi közlegelőkön nyáron át fölös számban ingyen tarthatott és tartott is állatokat. Részint saját kis területén, részint bérelt területen igyekezett télire beszerezni a takarmányt, vagy a fölös állatokból adott el öszönként e célra s a házi szükségek fedezésére. Így kihuzatta valahogyan a telet barmaival, ha épen nem dus ellátással is. Jött a nyár ismét s rendben volt minden, szaporodtak újra barmai.

A közerdők faiból kereskedhetett, joga volt ehhez. Baromtartás s erdei haszonvételek jövedelmet biztosítottak. E két tényező pedig lehetővé tette, hogy keskeny szallagu földcskéit jókarban, termőképeségben tartassa s innen is csak jött áldás. Az élhető állapot feltételei nem hiányoztak. Azon tudat, hogy a közvagyonban neki is — a birtoktalannak is — a gazdagabbal egyenlő része van, oda fűzte a földhöz; visszagyakozott idegenből is szülőföldjére, mégis csak van valamije e haza területéből, kincsből... Volt a mi hazavonzza s a végkivándorlástól visszatartsa, ha talán már nem is maradt volna magánbirtoka...

Az arányosítás végrehajtásával a gazdag gazdagabbá lett, mert sok birtoka után

sok arányrészt kapott. A szegényebbeknek, a kisbirtokos osztálynak kevés parcellája után rész is kevés jutott. Sokat, nagyon sokat veszített, mivel kevés földje után az azelőtti jogához képest kevés joga maradt. Ingyen már nem nevelhetett s tarthatott fölös számban barmokat: alig 1—2 darab állatra vagy még annyira sem maradván joga. Az erdei jogából bár a tűzifa telnék ki!

Szóval kivonultak állatai a szabad legelőkről, ő maga korábbi erdei haszonvételtől maradt el. A baromtartás lehetősége megszűnt, mit igazol, hogy az állatállomány hirtelen s mélyen visszaesett. Mindezek maguk után vonták, mint természetes következményt, hogy a mivelés alatt álló földnek erőben tartása is többé már nem lehetett oly pontos. És ezzel is hanyatlott a jövedelem. És e hihetetlennek látszó helyzetben ismét kölcsönök után kellett néznie a gazdának. Eladósodott a föld s annak évi sovány termését a kamatfizetés fejében még inkább meg kellett osztania a bankkal. Két évben nem volt jó termés. Ez évben is 60—70 koronára rugott a széna ára szerenként.

Ezek rakták le alapját a székely nép nagy elszegényedésének. Ezek készítgették elő a nagy méretekben megindult kivándorlást. A törvények hozatalánál senkinek eszébe meg nem fordult a székelység sajátos helyzete s egy kalap alá vonták másokkal. Életütere így lőn megtámadva. Nem itkányosság okozta romlását.

Az arányosítás végrehajtásával kapcsolatosan egyéb veszedelem is közbelépett. A baj nem jár egyedül. Sok székely utód sirni fog e veszedelem hatása alatt.

(Gyergyóditró.)

Józsa Sándor.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGÁJA.

Gagyhy Dénes.*

Írta: Dézsi Sándor.

Gagyhy Dénes, az „Ilma asszony és más elbeszélések” című könyv szerzője alig néhány hónap óta tanárokodik a pozsonyi m. kir. főreáliskolában, de akik a budapesti lapok tárcáit olvasgatni szokták, már jóval előbből ismerősök lehetnek a nevével. Meglehetősen sokat írt már, de dolgozatainak nem annyira mennyiségével, mint inkább minőségével keltett figyelmet maga iránt. Részletek, hogy könyve megjelenése alkalmából mostani, szűkebb hazájában is felhívjuk rá a figyelmet, amiért ő, mint afféle szerény, szorgalmas erdélyi ember bizonyára hálás is lesz a pozsonyi olvasóközönséggel szemben és további munkálkodásával is meg fogja ezt megérdemelni. Legalább az „Ilma asszony és más elbeszélések” című könyve ezt a reményt kelti bennünk.

Ez a tizenhét önálló elbeszélést tartalmazó kötet valóságos Balatonja a hangulatok hullámainak, amik felett Gaghy Dénes, mint kitűnő hajós, könnyedén siklik át. Hajóját a leg-

régibb tüzelőszerszettel fűti, mely a közhasználatban a szerelem nevet viseli. Mint fiatal író, teljesen a hangulatok embere s így természetes, hogy a leghatalmasabb hangulat, a szerelem, mint egy tizenhét szemből álló — lánc huzódik át a kötetén. És ez a szerelem mindvégig erős, szenvedélyes, korlátokat nem tűrő, kissé romantikus és ideális. Mert hát Gaghy Dénes ideálisnak festi a férfi szerelmét; az asszonyai jóval ingadozóbbak, — de mentségükre szolgál, hogy ezt a hibát is szerelemből követik el.

A „Sárika esete” című rajzban, mely egy nem igen szép, de erkölcsös tanítónő lelki világát tárja elé, Sárika még esküszegésre is vetemedik. Ugyanis megfogadta, hogy szerelmével soha egy férfit sem fog kitüntetni és fogadását nem is szegte meg máskor, csak egyetlen egyszer, mikor t. i. szerelmes lett. „A madár” című történetében is más lesz a férje a szeretett nőnek, de annak is van alapos mentsége, t. i. férje halála után visszatér a régihez. „A feltámadás”-ban szintén vád alatt van egy asszony, de a vége a történetnek is csak az a remény, hogy a kitartó férfiszerelmek megtöri a női ingatlanságot.

Igen kedves epizódja a nagy gyakorlatoknak „A kadét”, mely egy 19 éves tiszthelyettes és egy 16 éves falusi papleány rövid tartamu „ismerkedése”, melyben a hős nemcsak a szívét, még a lábát is kifecsimtja; de végül mind a kétből kilábol. A hangulat azonban sokáig kísért nemcsak a délcég hőst, meg a csitri, ábrándos,

kis papleányt, de magát az olvasót is, mert „A feltámadás” után ez a kötet lehangulatossabb darabja. „A becirkur ur” igen sikerült korrajza az ugynevezett németvilágnak, melyből itt ott annyira eleven humor sugárzik ki, hogy szinte sajnálja az ember, hogy a szerző e részben mért nem aknázza ki jobban lelkének kincsesbányáját!

Egyébként jellemző a Gaghy Dénes egész írásmodorára, hogy ahol el is szomorodik, ott is csak bárányfelhő a bánata, melyen annál rózsásabban tör elő a napsugár. Párbeszédei mindenütt láncolatossak, előadása könnyed, folyékony és elegáns.

Elvesztett lélek.

— Írta: GAMMA. —

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

(4. folytatás.)

V.

Az exotikus növényekkel végig rakott üveges folyosó szőnyegén nesztelenül haladtak végig. A doktor a folyosó végén óvatosan nyitott fel egy ajtót és fejét előre nyújtva, a keskeny résen át betekintett a szobába. Aztán szélesebbre nyitotta az ajtót és szólanul intett a fiatal embernek, ki a helyzet szokatlan volta által felizgatva, zavartan várakozott.

Schmith doktor hosszú karjaival szétválasztotta a bejárat nyílását takaró nehéz sötétzöld szövetet. A fiatal ember a legnagyobb meglepetéssel, mintegy földhöz szegezve a bámulattól állva

Rendezett tanácsu városból nagyközség.

Egyre gyakoribb óhaj az egyes rendezett tanácsu városok részéről, hogy nagyközséggé szeretnének átalakulni. Ezt a különös óhaját, a mely visszafeljesztésre való törekvésnek látszik, a következő érvekkel támogatják az átalakulásra törekvők. Ezek az érvek a következők:

A törvényhozás évtizedek óta mostoha elbánásban részesíti a rendezett tanácsu városokat. Miben nyilvánul legpraeagnansabbul ez a mostoha elbánás? Abban, hogy a rendezett tanácsu városokat, mondhatni évről-évre újabb és újabb állami funkciókkal bizza meg, sokkal többel és súlyosabbakkal, mint a kis- és nagyközségeket és ezen állami funkciók, a melyeket kis- és nagyközségekben részint maga a törvényhatóság, részint a járási főszolgabírák teljesítenek, évről-évre fokozódó óriási személyi s dologi kiadási többletet okoznak a rendezett tanácsu városoknak, úgy, hogy a községi pótdadó rohamos növekedése a rendezett tanácsu városokban tulajdonképpen a rendezett tanácsra áthárított állami funkciók teljesítési kötelezettségének a következménye. Mi a nagyközségben az árvászeki, közegészségügyi, építkezési, mezőrendőrségi, ipari, mindenféle kihágási s még számtalan egyéb ügyekben való bíraskodás az állami javadalmazásban részesülő törvényhatósági tisztviselők kötelessége, a rendezett tanácsu városokban mindezek az ügyek a polgárok pótdadjából teljesíttetnek. Ezekkel, a rendezett tanácsu városok adófizető polgárainak filléreire rovására áthárított kötelezettségekkel szemben, minő kedvezményben részesülnek a rendezett tanácsu városok ugyanezen adófizető polgárai? Abban, hogy az állam a rendezett tanácsu városokban lakó polgároknak magasabb államadót vet ki, mint a kis- és nagyközségekben lakó, különben teljesen azonos viszonyok között élő polgároknak. Ott van az állami adónemek között a házosztályadó. A törvény fokokat állapít meg a házosztályadónál. De a fokokat és a fokok közötti különbözetet nem a lakosság száma, hanem a szervezet minéműsége adja. Egy ugyanazon fokban vannak a kis- és nagyközségek, tekintet nélkül lakossáik számára. És miután a házosztályadó még külön 40 százalékos állami általános jövedelmi pótdadó is vetetik ki, a magasabb házosztályadó természetesen magasabb pótdadót is von maga után. S hozzá ugyanezen magasabb házosztályadó az adó alapja, a községi s egyházi adókat nem is számítva, a megyei, betegápolási, katona-beszállásolási s törvényhatósági utadónak is. Mindezeket az adónemeket minden háztulajdonosnak sokkal magasabban kell fizetni, tisztán azon okból, mert rendezett tanácsu városban él, mint fizeti a nagyközségi szervezetű háztulajdonos. A házosztályadón kívül ott van a kereseti adó is. Ez az adó a segéddel vagy segédekkel dolgozó kézműipar-

rosokra nézve a rendezett tanácsu városokban sokkal súlyosabb adótételeket von maga után, mint a nagyközségben. A kereseti adóról szóló 1875. X. t.-c. ugyanis a kis- és nagyközségekben segédekkel dolgozó kézműiparosokat, ismét tekintet nélkül a község lakosai számára vagy a község forgalmának minőségére I. osztályú kereseti adóval, míg a rendezett tanácsu városokban segéddel dolgozó kézműiparosokat, szintén tekintet nélkül a város lakosai számára, III. oszt. kereseti adóval adóztatják meg. Rendezett tanácsu városban már az egy segéddel dolgozó kézműiparosra is III. osztályú kereseti adó vetetik ki. Ennek pedig nincs korlátja, tehát nincs határa sem, mint az I. osztályú kereseti adónak van, ahol a törvény állapítja meg, hogy ez a kereseti adó magára a kézműiparosra nézve 24 koronánál magasabb nem lehet; rendezett tanácsu városban a kézműiparos III. osztályú kereseti adóját ugyanis az adókiadó bizottság állapítja meg. És példákkal tudnánk illusztrálni, hogy ugyanolyan vagyonu s üzleti forgalmat csináló kézműiparos Gyulán kétszerte, sőt háromszorta annyi kereseti adót fizet, mint Csabán kellene fizetnie. De ez még nem elég; a III. osztályú kereseti adó általános jövedelmi pótdadót is von maga után, ez általános jövedelmi pótdadó pedig 60 korona III. osztályú adóig is 10 százalék. De a nagyközségi szervezet tetemes megtakarítást okozna a rendezett tanácsu városok költségvetésében is, mert a közigazgatás ama kötelezettségeitől, személyi s dologi költségeitől, amelyeket nagyközségekben az államkincstár visel, a város felszabadulna. A polgármesteri, rendőrfőkapitányi, alkapitányi, közgyámi állástól eltekintve a városi árvászek összes egyéb személyi s más dologi kiadásai elesnének és ez alapon jelentékeny községi pótdadó csökkenését jelentené. Legujabban ezen indokok alapján Gyula város szeretne nagyközséggé átalakulni.

A hét története.

A közel három hónapig tartó válság távolabb áll ma a megoldástól, mint kezdetben. A király megbízottai a koalícióval megegyezésre jutni nem tudtak, a vélemények és követelések annyira különbözők, hogy a tárgyalásokat meg kellett szakítani s a közeli napokban nincs is kilátás arra, hogy azokat újra felvegyék. Mindazonáltal a képviselőház üléseket tartott, bár azokon alakiságok és Kossuth Ferencnek ama két indítványa kivételével, hogy a november 18-iki határozat töröltesse és a királyhoz feliratot intézzen a Ház, alig történt valami. Beszélik, hogy a megoldatlan válság dacára a király legközelebb ki fogja nevezni az új minisztériumot, melyben csak az elnök lesz új, a többi miniszter megmarad.

A külföldi események közül az államfők

szébbet még a képzelet sem teremthet. Hosszu tömött haja bájos rendtelenségben szétszórta fekdűt körülötte a fehér szöveten, míg egyrésze olvadó bronzuhatag gyanánt omlott le a pamlag oldalán. Feje, — melynek csodás finomsága, de kifejezésten vonásai olyanok voltak, mintha hófehér virágszirmokból lettek volna összerakva, — felomelt karjain nyugodott, melyek fehérségét majdnem csillogóvá változtatta a körülötte kigyózó hajtömeg. Testét könnyű fehér ruha fedte, hullámszerű nagy redőkben folyva körül tagjait, csak sejtetve tökéletes alakját s csupán egyik kicsi lábhegyét hagyta szabadon. Technikailag kifogástalanul megalkotott szoborhoz hasonlított, melyből hiányzik a művész teremtő ereje, mely életet lehel az élettelen kőbe.

Mikor a férfiak beléptek, megmaradt mozdulatlanságában, csupán fejét fordította kissé a fiatal ember felé és változatlan arccal mereven nézett rá. Hosszu szempillái alatt a látak csak végtelen ürességet és sötétséget mutattak, majdnem fájdalmasan ki voltak tágulva, úgy, hogy a körülvevő csillogó szürke szivárványból csupán vékonyka keret volt látható. Merev tekintete semmiféle indulatot, legkevesebb meglepetést sem mutatott...

A doktor megérintette a fiatal ember vállát s az összezerzenve indult kifelé.

(Folyt. köv.)

találkozásai vonják magukra a figyelmet, mert ezeket többnek tartják egyszerű udvariassági aktusnál és sokféle vonatkoztatásokat fűznek hozzájuk.

Meghalt egyik legjelesebb írónk: Beniczkyné Bajza Lenke, 63 éves korában. A magyar irodalom érzékeny veszteségét a közönség a végtisztesség impozáns megadásával dokumentálta.

Az élet tragikumából való az az eset, hogy Pirgitzer József 16 éves polgári iskolai tanuló öngyilkossá lett. A fiu nyomorék volt mindkét lábára és műlábakat viselt, a miért sokszor kigunyolták E feletti elkeseredésében agyonlőtte magát.

Különfélék.**Betegh Pál és Társai.**

A „Székely-Udvarhely“ mélyen tisztelt olvasóközönségét bizonyára érdekelni fogja, hogy mi történik azon helyen, hol kedvelt ujsága elkészül és a honnan hetenként kétszer azt pontosan elküldik.

Lapunk felelős szerkesztőjének és kiadójának első perctől kezdve a haladás, a nagy közönség minden igényének lehető kielégítése volt egyedüli célja. Fényes bizonyítást tehet erről többek között maga a „Székely-Udvarhely“ is, mely első időben — ugyanolyan terjedelemmel, mint jelenleg — hetenként csak egyszer, míg most — csekély 2 korona bélyeg és szétküldési költség fölszámításával — kétszer visz hirt kedves olvasóinak a szélrözsza minden irányában s hirdeti a székely nemzet di-csőségét és tudatja, hogy a hazát védő székelység öröhlény áll immár ezer év óta.

Folyton erősítettük azt a hazafias kapcsolatot, mely a legtöbb olvasónkat egy évtizeden át a „Székely-Udvarhely“-hez kötötte. Meghitt barátja lett ez a szerény vidéki ujság előfizetőinek, munkatársainak. S jól eső érzéssel hallottunk többektől minket fokozatos munkára serkentő olyan kijelentéseket, hogy: a „Székely-Udvarhely“ olvasását nélkülözni nem tudom.

Ez a megtisztelő bizalom kiterjedt a kiadóhivatal más nemű ágazataira; nevezetesen a könyvnyomtató és könyvkötő, valamint a könyv-, zenemű-, papir-, író- és rajzszerkesztő osztályokra, ugyancsak a könyv- és ujságkiadó, nemkülönben a hova-tovább mind nagyobb terjedelmű egyházi, iskolai, községi, körjegyzői, ügyvédi és végrehajtói kész nyomtatványok raktárára is.

Hálás elismeréssel adózunk mindezekért a minket támogató nagyközönségnek.

A multból merített viszont bizalomtól serkentve, a főnnebb elősorolt egy szakkörhöz tartozó, de egy ember megfeszített erejét is jóval túlhaladó munkakört lapunk szerkesztője két kiválóan képzett szaktársával osztotta meg s így keletkezett a cíművett *Betegh Pál és Társai cég*, mely alatt törvényszékieleg bejegyezve tovább működik a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatalának könyvnyomtató intézete egészen új berendezéssel s az eddig gyakorlatban volt szakmák felkarolásával és kibővítésével.

A „Székely-Udvarhely“ felelős szerkesztői tisztét, kiadói jogát, valamint általában az intézmény közvetlen vezetését lapunk szerkesztője önmagának főtartotta s így ez tizenegyedik évi tapasztalat után hivatott kezében maradt. Az a szolid, tisztességes és lelkiismeretes kiszolgálás, melyért az előkelő nevet szerzett céget a nagyközönség állandóan oly meleg pártolásban részesítette, jövőre is biztosítva van.

A könyvnyomtató osztályt pedig közvetlenül a belépett társtagok vezetik, akik közül egyik szakmáját Budapesten, az előkelő „Pallas“-nyomdában tanulta, hol később korrektor lett és ezután három évvel külföldi tanulmányutra volt. Beutazta Ausztriát, az egész Németbirodalmat, Schwájcot és Franciaországot; leghosszabb időt Párisban töltvén. Németország minden számottevő nagyobb városában megfordult, mint München, Lipcse, Drezda, Berlin, Mainz, Frankfurt, Metz, Strassburg stb. — tanulmányozva az előkelő grafikai intézeteket és szakiskolákat. Majd visszatérve Budapestre, a Pallas Nagy Lexikonának korrektora lett. Négy év után a Pallas műszaki vezetőjének ajánlatára a Magyarországon jó hírnévnek örvendő Forster-féle könyvnyomtató-intézet, mint betéti társaság kassai telepének üzletvezetésével bízott meg, a honnan a miskolci főüzletbe került hasonló minőségben, majd

maradt a küszöbön. Teljes figyelmét annyira igénybe vette az előtte feltároló látvány, hogy nem vette észre, hogy a doktor komoran, összeráncolt homlokkal és bizonyos aggodalom kifejezésével a szemeiben mohón vizsgálja az arcát.

Első pillanatra látni lehetett, hogy a helyiség gondosan el van zárva a külvilágtól. Ámbár nagy és széles ablakai voltak, mégis valamelyes félhomályba borult, mely a külső verőfényes világitás után, most annál szembeötlőbbnek tet-szett. A hatalmas ablakok mély fülkébe — a milyenek ma már csak nagyon régi házakban láthatók — voltak elhelyezve s a fülkék nyílását sűrű és erős acélsodrony rácsozat zárta ei, félhomálylyá tompítva a bőven beözönlő világosságot. A szobában nem a zárt helyek lankasztó, nehéz levegője, hanem üde, könnyű és illatos légterjengett, mely kellemes és jóleső érzést keltett Lajosban. Amint Schmith doktor később megmagyarázta, mesterségesen tisztított levegő volt, melyből saját találmányu gépekkel vonta ki a bele vegyülő káros anyagokat.

Olyasmi, mit butornak lehet nevezni, nem volt a szobában. Puha szőnyegek a falakon, a padlón, a mennyezeten. Keleti szőnyegekkel alkatott pamlagok körös-körül és az ablakokkal szemben eső oldalon egy szőnyegekkel épített pompás sátor misztikus homályba burkolta az alatta elterülő majdnem bántóan fehér keleti pamlagot, melyen e pillanatban teljes mozdulatlanságban egy emberi alak feküdt. A legszebb nő, kinél

pedig Budapesten a Wesselényi-féle nyomda üz-
letvezetését vette át és kiváló szaktudással felelt
meg mindenütt a reábizottakban.

Előbbihez hasonlóan képzett a másik szak-
társ is, aki az ország előkelőbb szakintézeteit ta-
nultmányozta s különösen a szakmához szükséges
gyorssajtók kezelésében van kiváló gyakorlata és
a Székelyföldön egyik jónévű hasonló szakkörben
működő intézetnek több éven át műszaki veze-
tője, illetve tulajdonos beltagja volt.

Igy össze csoportosítva a szaköröket, telje-
sen új gyorssajtóval, — melyről annak idején
már megemlékeztünk — új betűkkel, modern di-
zítésekkel folszerelve, a könyvnyomtató intézet a
vidék legelőkelőbb nyomdájának sorába lépett.

Rendkívül nagy előnye a vállalatnak a ha-
sonló üzemekkel szemben, hogy az összes társ-
tagok aktív részt vesznek a munkálatoknál és így
a pontos, szakszerű előállításán kívül, a legmél-
tányosabb és lelkiismeretesebb árakat számítják,
aminek előnyeit ismét a nagyközönség élvezheti
és fordíthatja hasznára.

Ezekben kívántuk tájékoztatni mélyen tiszt-
elt olvasóinkat a „Székely-Udvarhely” kiadói-
vatalánál beállott előnyös változásokról; hazafias
tisztellel kérve továbbra is nagybecsű támo-
gatásukat.

— **Kinevezés.** A belügyminiszter a székely-
udvarhelyi kir. pénzügyigazgatóság székhelyén
alakítandó adófelszámolási bizottság elnökének
Dániel Lajos vargyasi földbirtokost, elnök-
helyettesnek pedig Dr. Fejér Antal csikszeredai
ügyvédet nevezte ki.

— **Jóváhagyott szabályrendelet.** A kereske-
lelemügyi miniszter Udvarhelyvármegye XLVII.
sz. szabályrendeletét, mely az utkaparók havi
béreinek megállapítását foglalja magában, 2917/I.
szám alatt azon kiegészítéssel, hogy a megállá-
ított illetmények 1905. évi január 1-től kezdő-
őleg lépnek érvényben — jóváhagyta.

— **A helybeli Tiszviselői Kör** ma (vasárnap)
után 5 órakor helyiségekben fogja megtartani
vi rendes közgyűlését, melyre a tagok és érdek-
ődök figyelmét ismételtén felhívjuk.

— **A helybeli nőegyesület** ma (vasárnap) d.
n. 3 órakor választmányi ülést tart a vármegye-
ház kistermében.

— **Törvényhatósági közgyűlés.** Udvarhely-
vármegye törvényhatósági bizottsága e hó 17-én
d. e. 9 órakor kezdődőleg tartja meg ez évi első
rendes közgyűlését a vármegye-ház disztermében.
A kibocsátott tárgysorozat szerint — 302 ügy
van napirendre tűzve, mely kormányrendeletek,
hivatalos előterjesztések, szabályrendeletek, vá-
lasztások, közsegi ügyek, átiratok, kérvények és
indítványok címe alá csoportosul. A tárgysoro-
zat több igen fontos közérdekű ügyet foglal ma-
gában s épen ezért óhajtandó, hogy a bizottsági
tagok minél nagyobb számban érdeklődjenek a
közgyűlés iránt és ezt megjelenésükkel igazolják.

— **Miért pusztul a székely?** E címmel mult
számunkban szóvá tettük a zetelaki erdővásár-
lásokat, melyek folyó hó 10-ikéig immár befeje-
zést nyernek. Az eddig megvásárolt terület, mint-
egy 5000 hold. Vajon lesz-e eredménye hazafias
szempontból történt felszólalásunknak? Eddig
még nem tudjuk. Pedig a valódi székelymentésre
az ilyen dolgoknál van leginkább alkalom. Cikke-
lünk általános feltűnést keltett és széles körben
várják a felelőri jöhető megnyugtatót. Mi is azért
várjuk, mert maholnap a székely honját nem leli
e hazában. Igen sok jel mutat erre falukon és
városokon egyaránt. De csak azok látják, akik
figyelnek — mivel ilyesmit behunyott szemmel meg-
látni nem lehet. Figyeljünk tehát!...

— **Gabonaraktár szövetkezet.** A helybeli
Ipari és Gazdasági Hitelszövetkezet igazgatósága
egy központi gabonaraktár szövetkezet felállítását
határozta el. Impulzust erre a székelyföldi minisz-
ter kirendeltség helyi megbízottja adott, aki hó-
napokkal előbb megkeresést intézett a szövetke-
zethez. A gabonaraktár fölállításához természe-
tesen a vidéki szövetkezeteknek hozzájárulása is

szükséges, amelyek vezetőit folyó hó 14-én d. u.
3 órakor, a polgári önképzőkör (régí városháza)
helyiségében megtartandó értekezletre hívta össze
Vajda Ferenc szövetkezeti igazgató-elnök. Remél-
jük, hogy nemcsak az összes meghívott szövet-
kezetek és előkelő vármegyei gazdák, hanem or-
szággyűlési képviselőink is részt vesznek ezen —
ugy a gazda-, mint a fogyasztó közönséget egy-
formán érdeklő — intézmény létesítésében. Az
elnökség minden érdeklődőt szívesen lát az érte-
kezleten.

— **Radium-felfedezés Magyarországon.** A kir.
magyar természettudományi társulat chemia-ás-
ványtani szakosztályának 1905. március 28-iki
ülésében Szilárd Béla előadást tartott a Schmidt-
hauer féle keserűvíz radio-aktivitásáról, amely
szakkörökben nagy feltűnést keltett különösen
azért, mert ez az első eset, hogy magyar ásvány-
vizben rádiumot mutattak ki!

— **Gyászoló dohány.** Szomorú az idő, a
szántó-vető gazdák aggodnak, hogy e miatt meg-
késnek a vetéssel. Vármegyénk m. kir. dohányt
fogyasztó közönsége pedig azért panaszkodik,
hogy világos dohányt nem lehet kapni
a helybeli nagytőzsdében. A két baj között min-
denesetre az első a legnagyobb, mert azon földi
hatalom nem segíthet. Azonban az utóbbi sem
kutya és azon már az illetékesek igen könnyen
segíthetnének, mert az mégis csak furcsa dolog,
hogy készpénzért se vehessen a magyar olyan
dohányt, a milyent akar. E feletti keservében
mondta egyik nikotin fogyasztó, hogy busul a
magyar s gyászol a dohány-honja állapotán!...

— **Szeplő, pattanás, foltok** az arcot elcsufít-
ják, azonkívül a nap és szél is nagyon befolyá-
solják az arcbőrt — ezért használják hölgyek, sőt
urak is a hirneves Földes-féle Margit-Crémet. E
törvényesen védett arckenőcs sem higanyt, sem
ólmot nem tartalmaz, a szeplőt, májfoltot, patta-
nást és az arc mindennemű tisztáltságát pár nap
alatt eltávolítja, a ráncokat kisimítja és az arc-
nak finom, fiatal, rózsás színt ad. Nagy tégely 2,
kicsi 1 korona. Kapható a készítőnél: Földes
Kelemen gyógyszerésznél Aradon és minden gyógy-
szertárban. 2—5

— **Dalegyletünk közgyűlése.** A helybeli Szé-
kely Dalegylet folyó hó 16-án (vasárnap) tartja
meg évi rendes közgyűlését, melyre a tagokat
és érdeklődőket ezúton is meghívja az elnökség.
Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári je-
lentés. 3. Számvizsgáló bizottság jelentése. 4.
Tisztújítás. 5. Indítványok.

— **A lakosság** minden rétegében ismeretes,
hogy az orvosi kitünőségek egyhangú elismerő
nyilatkozata tette a Zoltán-fele kenőcsöt híressé,
mert kiderült Londonban, Berlinben megejtett
vizsgálatok alapján is, hogy a csusz és közsvényes
betegek az eredmény biztos reményében használ-
ják e kenőcsöt, mely üvegenként 2 K ért kapható
Zoltán B. gyógytárában Budapest V., Szabadságtér.

— **Műkedvelői előadás városunkban** A hely-
beli polgári önképző és segélyző egyesület husvét
másodnapján jótékonycélú színelőadást rendez a
Budapest szálló színháztermében. A próbák már
javában folynak. Előadásra Gerő Károly »Kis
madaram» című népszínműve kerül. Előre is
felhívjuk közönségünk figyelmét ezen műkedvelői
előadásra, melyet Fischer Ferenc önképzőköri
pénztáros ügybuzgósága hoz létre.

— **A második évnegyed kezdetén** tisztelettel
felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy az illető
postahivataloknál az előfizetés megújítása,
valamint az esetleges hátralékok kiegyen-
lítése iránt lehető gyorsan intézkedni szí-
veskedjenek, nehogy a lap küldése főnaka-
dást szenvedjen. Tisztelettel: a »Székely-
Udvarhely» kiadóhivatala.

— **Vizsgai íráshoz** igen szép, három színű
magyar kerettel, legfinomabb fehér papírra nyom-
tatott vizsgalapok kaphatók a »Székely-Udvar-
hely» kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társai
könyv- és papírkereskedésében) 100-ankint 1 K
40 f (70 kr).

Törvénykezés.

Esküdtszéki főtárgyalások. A helybeli kir.
törvényszék esküdtbíróháza egész héten foly-
tatta tárgyalásait. Szerdán Ötvös György (Bufa)
parajdi lakost 3 rendbeli lopás, rablás és okirat-
hamisítás büntetéseért 10 évi fegyházra és 5 évi
hivatalvesztésre ítélte a bíróság. A vizsgálati
fogsággal 4 hónapot kitöltöttnek vettek. Csütör-
tökön Boga József és Málnási Dénes fülei lako-
sok gyújtogatás miatt ellenük folyamatba tett
ügy lett volna napirenden. Azonban két terhelő
tanu 6 órai várakozás után sem jelent meg és
így a tárgyalást elnapolták. Pénteken egy mo-
dern családi élet szomorú következményeit volt
alkalma az esküdtszéknek bírálat alá venni. Nagy
István cipész, székelyudvarhelyi lakos állott
bírái előtt, akit az esküdtek verdiktje alapján
halált okozott súlyos testisértes büntetésért 3
évi börtönre ítelt a bíróság és nyomban való
letartóztatását is kimondotta. A védő semmiségi
panaszt jelentett be. Lapunk zártakor a tegnapi
tárgyalás eredményéről még nem értesülhettünk
s így azt jövő számunkban közöljük.

Kiadó lakás, 3 szoba, konyha, kamra
külön udvarral április hó
24-től, esetleg folyó év Szt.-Mihály napjától kiadó
Értekezni Soha Aladárnál Székelyudvarhely.

Templomépítés.

A magyaros ev. ref. egyházközség (Udvar-
helym) április 30-án (vasárnap) d. e. 10 órakor
templom és torony építésére nyilvános árlejtést
tart. Előirányzat: **7252 K 44 f.** Az ajánlatok 10
százalék bantpénzzel az egyházközség előjáró-
ságánál nyújtandók be, hol a költségvetés és a
tervrajz is megtekinthetők.

Magyaros, 1905 április 5-én.

116 1—2

Ev. ref. presbiterium.

Fogműterem áthelyezés.

Van szerencsém a n. érdemű közönséggel
tudatni, hogy műtermemet folyó évi április hó 20. án
az Árpád-utca 10. sz. alá (a törvényszék épületé-
vel szemben lévő házban) helyezem át. Midőn ezt
köz tudomásra hozom, egyszerűen újra kérem a
n. érdemű közönség becses támogatását, mert va-
lamint eddig igyekeztem tettel és tanácsos hasz-
nukra lenni: a jövőre is ez lesz legfőbb törek-
vésem.

Minden, a fogászat körébe tartozó munkát
u. m. fogaknak a szájból való eltávolítását, mű-
fogaknak elkészítését, a beteg fogaknak gyógyítását
az orvosi tudomány legújabb vívmányai szerint, a
legnagyobb gondnal és lelkiismeretességgel vég-
zem. Minden általam végzett munkáért teljes fele-
lősséget vállalok, tehát a közönség részéről a ká-
rosodás teljesen ki van zárva.

Különösen felhívom a szülők becses figyelmét
a gyerekek tejfogainak konzerválására, amit az
általam tökéletesített módszer szerint a legjobb
eredményre és igen jutányos árban végzek, s a
mi által a gyerekeket sok szenvedéstől mentem
meg és kieszközölöm, hogy fiatal korukban nem
lyukasodnak meg fogaik.

Dr. Kovács Géza,
egyetemes orvostudor
és speciálista fogorvos.

7—10

Gyarmathy István épület és
butor
asztalos

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt
elvéllal és pontosan teljesít minden e szakba tartozó mun-
kákat. — Mindenféle alkalmakra készít csinos

ajándék- és emléktárgyakat
a legújabb rajzok és minták szerint, jótállás mellett. —
Jelszava: **szolid munka, jutányos ár és pontosság!**

Cimbalom iskola

öntanulásra.

Minden cimbalom kedvelő megtanulhat
magányosan tanító nélkül cimbalmozni a
Kovács-féle legújabb cimbalomiskolájából.
Az iskola tartalma: 10 lecke, 10 rajza, 50
legújabb magyar nótával. Az iskola ára 10
korona. Kapható: **Kovács János**
okl. cimbalomtanárnál Budapest, VII.
Erzsébet-körut 5. sz.

A radio-activ
Schmidthauer - féle

Igmándi

kúra a **Karlsbadi** és **Marienbadi** gyógymód meglepően gyors és sikeres helyettesítője — Az első magyar ásványvíz, amelyben
RADIUM fedeztetett fel. **Gyógyereje rendkívüli.** — Kapható kis és nagy üvegben. — Főszétküldés és forrás-tulajdonos
SCHMIDTHAUER LAJOS gyógyszerésznél **KOMÁROMBAN.** 307
Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetem Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Gyertyántfy J. fiai vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland
cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

HÍRDETMÉNY.

Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részvénytársaság Székelyudvarhelyen a fő, székelykeresztúri és Homoród-Okládon közelebből megnyitandó fiókintézeinél, folyó évi április 1-től a kamatlábat a betáblázott kötelezvények után 7%-ról 6%-ra szállítja le — a váltók és folyószámláknál a kamatláb továbbra is 7 százaléka marad — további intézkedésig.

Ezenkívül kötelezvények és váltók után lejáratonként, folyószámláknál negyedévenként 1‰ (1 ezertől) — legkevesebb összegül 20 fill. — lezárási díjat számít.

Homoród-Okládon a község házában bal-felőli részében a fiókintézet május 1-én működését megkezdli.

Székelyudvarhely, 1905 márc 18.

104 5-11

Az igazgatóság.

A Földes-féle Margit-crem

Hölgyek
!! részére nélkülözhetetlen !!
LEGJOBB
SZÉPÍTŐSZER !

pár nap alatt elrávolít szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrkátrát (Mitesser) és minden más bőrbajt. Kisimítja a ráncokat és az arcot fehérré, simává varázsolja, üdít és fiatalít. Ára: kis tégyel 1 K, nagy 2 K.

Kiváló toilett-cikkek:

Margit-hőlgypor (3 színben) kor. 1 20, Margit-szappan 70 fill, Margit-fogpép (Zahnpasta) 1 kor., Margit arcvíz 1 kor. Postán utánvétellel vagy a pénz előleges beküldése után küldi a készítő:

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Arad

Kapható minden gyógyszerertárban, droguériában és illatszer-kereskedésben.

Főraktár Székelyudvarhelyt: KONCZ ÁRMÉN és SOLYMOSSY JÁNOS gyógyszerertárban. 2-5

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz !

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a máj működés és epekészítés rendetlenségeiben, az epekövek eltakarítását szembe tűnően könnyíti, a bélhurut minden nevéiben, a nyálkás aranyrban, hasszervi dugulásokban, huykő képződéseiben mézes huygárban, görvény- és mirigyda, gokban, angolkóros csontlágylás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan ! — Hetenkint háromszor friss töltés ! — Raktári

SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
Székelyudvarhelyt

Kászoni Fokut vize 14 fillér !

Boros-fürdői borvize 8 fillér

Kérem a cégre ügyelni !

Egy leánycseléd (15—16 éves) évi bér mellett szolgáltatást nyer Hol ? Megmondja a „Székely-Udvarhely” kiadóh vata'a Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15.

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszemléklapok, valamint címtáblák festésére. Folyvállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújított, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá műkedvelő ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

A Málnási Mária Forrás

székelyföldi elsőrangú természetes alkalikus sós savanyúvíz. Számos hírneves orvos által javálva: a torok, gége, légcsőheveny és idült hurutjainál, a tüdő ubereculosis minden stádiumában, a gyomor és bélhuzam hurutos bántalmainál. A külföldi seltersi, gleichenbergi és emsi vizeket jóval fölülmulja Főraktár

Gergely János utóda Tamás Balázs
fűszerkereskedőnél Székelyudvarhelyt

hol a legjobb minőségű aradi lisztek, gazdasági, konyhakerti és virágmagvak, valamint kávé, rizs, gyertya, petroleum, szappan és egyéb házi szükségletek legolcsóbb beszerzési forrása. 67 3-6

Névjegyek, esküvői kártyák, meghívók, valamint mindenféle nyomtatványok a legjutányosabb áron és gyorsan készülnek

Betegh Pál

és Társai
 könyvnyomdájában
 Sz.-Udvarhelyt,
 Kossuth-utca 15. sz.

Saját magát károsítja, ki szőlőoltvány-szükségletét nem fedezi a

Küküllőmenti Első Szőlőoltvány-telepnel.

Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, N.-Küküllőm. A telep oltványait az elmúlt száraz nyáron naponta több mint 2 millió liter vízzel öntözte, miáltal az oltványok ideálisan fejlődtek.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 1—20

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

Budapest, Váci-körút 63,

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák,

sorvetőgépek, Planet jr. kapálók,

szecskavágók, répavágók, kukorica-morzsológok, darálók

őrölmalmok, egytemes acél-ekék, 2- és 3-vasú

ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Úti bőröndök a legnagyobb választékban.

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbtól a legfomabbig, mindennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyermekruhákban.

Férfi és női díszkalapok, cipők és nagy választék fehérneműekben, kitűnő hazai gyártmányú vásznakban, asztalneműekben és butortakarókban, futószőnyegekben, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadiszek, nap- és esőernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellekben, bluzok és alsószoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak !

Szappanok, illatszer-ek, fog- és ruhakelék